

פרשת שמיני התשע"ו

איתא במדרש תנחומא פרשת שמיני סימן ו' "ויאמר אל אהרן קח לך עגל (ויקרא), למה לא נאמר לו פר, אלא עגל. אמר לו, שעל ידי העגל נתפקקה הכהונה בידך, ועל ידי העגל היא מתבוססת בידך. ולא עוד אלא שלא יהיו ישראל אומרים, יש להם עונות ממעשה העגל, לפיכך אמר הם יקריבו עגל, שנאמר ואל בני ישראל תדבר לאמר קחו שעיר עזים לחטאת ועגל וגו' (ויקרא), כדי שידעו שנתכפר להם על מעשה העגל. אמר להם הקדוש ברוך הוא, בעולם הזה נתכפר להם על ידי קרבנות, ולעולם הבא, אני מוחל עונותיהם שלא בקרבן, שנאמר אנכי אנכי הוא מוחה פשעיך למעני וחטאתיך לא אזכור (ישעיה).

הנה המדרש מדבר על עניין ההדגשה של קח לך עגל בן שנה ולא פר. והוא כי היות העגל הזה קרוב להיותו פר, ובמקום אחר אומרו פר בן בקר לחטאת, ובכל זאת קרא לו עגל. וכפי שביאר האבן עזרא "עגל בן בקר בשבעת ימי המלואים היה פר חטאת גם איל לעולה. ולא הזכיר עם עגל בן בקר אם הוא בן שנה, והקרוב אלי שפר כמו עגל בלא זכר שנה". והסיבה שקרו עגל הוא לעניין מעשה העגל וכמו שבתרגום יונתן בן עוזיאל פירש "ויאמר לאהרן סב לך עיגל בר תורי לחטאתא מטול דלא ישתעי עלך שטנא לישן תליתאי על עיסק עיגלא דעבדת בחורב וברם דכר לעלתא תיסב מן בגלל די ידבר לך זכותא דיצחק דכפתיה אבוי כדיקרא בטור פולחנא תריהון יהון שלמין וקריב קדם יי" ותרגומו (ויאמר לאהרן קח לך עגל בן בקר לחטאת בשביל שלא יספר עליך השטן לשון שלישית [לשון הרע] על ענין העגל שעשית בחורב וגם איל לעולה תקח מן בגלל אשר יזכר לך זכות של יצחק שעקדו אביו כאיל בהר העבודה שניהם יהיו שלמים והקרב לפני יי"). ואומר המדרש שני דברים. האחד לאהרן עצמו, והשני לעם ישראל. והוא אמרו לאהרן שעל ידי העגל נתפקקה הכהונה בידך, ועל ידי העגל היא מתבוססת בידך. דהיינו על ידי המהות של העגל חל פקפוק בזכות שלך להיות בהן לה' יתברך, ועל ידי העגל עצמו התבססה ונתחזקה זכותך להיות כהן לפני ה' יתברך.

ויש לומר קודם כי עניין טעות עם ישראל בעגל הוא עניין גבוה מאד ונעלה בעבודת ה'. וכפי שבארנו במקום אחר. כי הנה שורש טעותם הייתה בבחינת המרכבה, בחינת עבודה למרכבה לחיצוניות ולא לרוכב ולפנימיות. והוא אמרו במדרש שכל טוב פרשת בשלח "ר' אליעזר אומר ראתה שפחה על היס מה שלא ראו יחזקאל וישעיה, שנא' וביד הנביאים אדמה (הושע), שלא היו רואין אלא

מתוך מראות, שנאמר **נפתחו השמים ואראה מראות א-להים** (יחזקאל), ומתוך שראו שרפים וחיות הקודש מימין ומשמאל, לפיכך לא היו מכירין כבוד יוצרם, אבל כשנגלה הקדוש ברוך הוא על הים לא נגלה עמו לא מלאך ולא שרף ולא חיות הקודש, לפיכך רואין בראיית נשמה ובראיית הלב ומכירין כבוד יוצרם דומה להם כאילו רואים בעיניהם, ואפי' עוללים ויונקי שדים היו רואין כבוד יוצרם, ומראין אותו באצבע, ואומרים **זה אלי, וכן יהא לעתיד, שנא' ואמר ביום ההוא הנה א-להינו זה וגו'** כי בשעת הגילוי הגדול הזה של קריעת ים סוף הנה הייתה בחינת גילוי של התבטלות אשר מתוך הגילוי הזה פתחו ואמרו את שירת הים. והיה זה בא להם בבחינת היותם כתינוקות וללא שכל מבחין. ואולם עם מעמד הר סיני הנה בא להם הגילוי ברובד הפנימי בשכל המבחין אשר שם הייתה להם לטעות במרכב ולא ברוכב. כי הנה בחינת מראות א-להים אשר התגלו במרכה היה בחינת פני שור מהשמאל. ובא להם עניין זה משום היותם מחוברים לבחינה זו. כי עניין פני שור הוא בחינת השמאל ובחינת שמאל דוחה. והוא כי על פי הסדר הנה הגילוי על הים היה בחינת גילוי שלמעלה מהמרכבה ללא ימין ושמאל ובא בחינה הגבוהה מהשכל המבחין כעין תינוק הרואה את אביו ואמו וללא שכל מבחין מתחבר אליהם. אולם בזה שנכנס השכל, אע"פ שישנה את האהבה הצרופה והנמצאת תבוא להם בחינה זו דרך שלבים המצריכים את הימין והשמאל. את בחינת החסד בחינת ימין המקרבת שהוא פני האריה שאריה אותיות ראייה, דהיינו הסתכלות והבטה מתוך חסד. וגם את בחינת הגבורה שהיא בחינת השמאל הדוחה שהיא פני השמאל הדוחה, המביאה ליתר התעוררות בחינת ירידה לצורך עלייה בחינת ארץ ציה המביאה לידי כמיהה וצמאון והשתוקקות. וגם את בחינת הרצוא והשוב שהיא בחינת פני אדם היינו בחינת אדמה לעליון היינו ההתקרבות של השכל בחינת הטוב שבכוח המדמה הממשיל ומדמה לנו את בחינת ההשגה בבריאת ה' יתברך, וכך לשער בנו משהו מיראת שמו יתברך. וגם את בחינת השוב שהוא בחינת פני הנשר דהיינו בחינת מה שנשאר, בחינת נושר דהיינו שלאחר הרצוא בא השוב אשר הוא מחזיר את האדם מבחינת המדמה לטובה אל כלי השכל המבחין. והנה מכל אלו הכלים בא בחינת פני השור לבחינת עבודת ה' שלהם דהיינו שבאו בבחינת הדחייה והשמאל והצמצום דווקא, אשר מכאן באה ההתרחקות אשר לא לטובה היא היינו ההתרחקות המביאה לידי ייאוש והרגשה לא טובה. ובאה בחינה זו בחינת המרה והחלפה לאמת של השמאל אשר עניינו הוא דווקא להביא לקרוב ולא להתרחקות.

והנה באה בחינת חטא זה אצל אהרן בשם המדרש בלשון פקק, דהיינו פקפוק וחוסר בטחון בחינת ערעור. ויובן כי הנה הפקק עניינו כיסוי הניתן לפתיחה

וסגירה. ובאה בחינת הפקק על פי הגמ' בע"ז לה': "דרש רב נחמן בריה דרב חסדא, מאי דכתיב: לריח שמניך טובים, למה ת"ח דומה? לצלוחית של פלייטין, מגולה ריחה נודף, מכוסה אין ריחה נודף; ולא עוד, אלא דברים שמכוסין ממנו מתגלין לו, שנאמר: עלמות אהבוך, קרי ביה עלמות; ולא עוד, אלא שמלאך המות אוהבו, שנא': עלמות אהבוך, קרי ביה על מות; ולא עוד, אלא שנוחל שני עולמות, אחד העוה"ז ואחד העוה"ב, שנא': עלמות, קרי ביה עולמות." דהיינו הנה קודם חטא העגל באה בחינת האהבה לעם ישראל בבחינת כיסוי ובסתור. כי אינה ניכרת האהבה לאדם אלא כאשר חטא. דהיינו אם קודם החטא אוהבו, הרי טוב. ואולם לאחר שחטא אם עדיין אוהבו הרי משמע שאוהבו באמת למרות חטאו. ולכן למרות חטא העגל, הנה כאן דווקא ניכרת האהבה ביותר, ובא חטא העגל כפקק אשר לכאורה הייתה האהבה מכוסה בצלוחית של פלייטין, אשר החטא פקפק לכאורה באהבת ה' יתברך לאהרן ובזכותו להיות כהן ונתפקקה ולפיכך דווקא בחטא זה התגלתה והיה ריחה נודף, ולפני חטא זה הנה מכוסה הייתה ואין ריחה נודף. ולכן אומר ה' לאהרן כי דווקא בעגל עצמו הנה יתבסס רצונו של ה' יתברך ואהבתו להיותו מכהן לה' יתברך.

והנה חטא העגל לעם ישראל היה בבחינת ההרחקה של עם ישראל מה' יתברך בשל העוונות. כי הנה עיקר הרוע שיש בעוונות הוא היותם מבדילים ומרחיקים בין האדם לה' יתברך והוא אמרו בנביא ישעיה "כי אם עֲוֹנוֹתֵיכֶם הֵיוּ מִבְּדִלִים בֵּינְכֶם לְבֵין אֱ-לֹהֵיכֶם וְחַטָּאוֹתֵיכֶם הִסְתִּירוּ פָנִים מִפְּנֵי מִשְׁמוֹעַ" וזהו אמרו במדרש שדווקא יקחו עגל על מנת שלא יהיו ישראל אומרים, יש להם עונות ממעשה העגל, דהיינו שלא יאמרו שעצם קיום מציאות עגל בעולם היא עצמה יוצרת להם את העוונות, כי אין העגל עיקר אלא ההתרחקות מה' יתברך. לפיכך אומר המדרש כי ה' יתברך צווה כי הם יקריבו עגל, שנאמר ואל בני ישראל תדבר לאמר קחו שעיר עזים לחטאת ועגל וגו', כדי שידעו שנתכפר להם על מעשה העגל, ועניין כפרה הוא החלפה כמו אם כופר יושת עליו, והוא כי במעשה עצמו הוא דווקא יביא אותם לידי התקרבות. כי אין היות העגל כלום כי אם הרצון העומד מאחריו. ולא זו בלבד אלא שכאן בעולם של תמורה ושקר הנה צריך להיות בחינת מעשה התשובה והקורבה לה' יתברך בבחינת מעשה שהוא הקרבן. ואולם על פי האמת יגלה הדבר בעולם האמת כי כי ההתכללות בה' יתברך היא המחילה האמתית בחינת אנכי אנכי. כי הנה בחינת אנכי בחינת האהבה הגדולה של הקב"ה לעם ישראל וזהו אמרו ר' יוחנן בשבת קה'. "נוטריקון: אנא נפשי כתיבת יהבית". דהיינו בחינת מסירת רצונו יתברך בתוך התורה הקדושה. ולכן הרוצה להקריב קרבנות ולהכלל בה' יתברך הנה יבוא לו בחינה זו בתוך רצונו הכתוב וניתן לנו בתורה והוא אמרו בפסיקתא זוטרתא (לקח

טוב) ויקרא פרשת צו "אמר ריש לקיש מאי דכתיב זאת התורה לעולה למנחה לחטאת ולאשם. כל העוסק בתורה כאלו מקריב עולה ומנחה וחטאת ואשם. אמר רבי יצחק מאי דכתיב זאת תורת החטאת וזאת תורת המנחה כל העוסק בתורת העולה עולה לו כאלו מקריב עולות. בתורת מנחה כאלו מקריב מנחות". כי ממילא נכלל בה' יתברך באמצעות לימוד התורה.

ועל כן יגל יעקב וישמח ישראל בשומו אל לבו עד כמה קרוב אליו הדבר בפיו ובלבבו לעשותו להיותו נכלל בה' יתברך באמצעות התורה הקדושה. ועל כן יוחיל אל לבו וישים כנגד ה' יתברך תפילתו להיות הדבר בא לו בהרגשת הלב ממש עד כמה הוא קרוב אליו יתברך, ובכל עניין יכול להתחבר אליו בבחינת לימוד התורה.

ייתן לנו ה' יתברך שבת של קרבה לה' יתברך בכל לבנו ונפשנו ומאודנו להיות בחינת קרבת א-להים לי טוב

שבת שלום

יוסף בן דוד